

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อ	ข
Abstract	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ/แผนภาพ	ซ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	
บทที่ 1 บทนำ	13
1.1 ที่มาและความสำคัญ	13
1.2 วัตถุประสงค์	16
1.3 กรอบแนวคิดการวิจัย	16
1.4 ขอบเขตการวิจัย	17
1.5 แผนการดำเนินการวิจัย	20
1.6 ผลที่คาดว่าจะได้รับ	21
1.7 นิยามศัพท์สำคัญ	21
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	22
2.1 กรอบหลักการเกี่ยวกับการประเมินผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชน (HRIA)	22
2.1.1 ที่มาและความหมายของ HRIA	23
2.1.2 หลักการสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับ HRIA	35
2.1.2.1 พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน	37
2.1.2.2 มาตรฐานสิทธิมนุษยชนของภาคธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน	45
2.1.2.3 แนวทางอิงสิทธิมนุษยชน (HRBA)	55
2.1.3 ความสัมพันธ์ระหว่าง HRIA กับระบบประเมินผลกระทบ	60
2.1.3.1 การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม	61
2.1.3.2 การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ	64
2.1.3.3 การประเมินผลกระทบทางสังคม	65
2.2 ขอบเขตและตัวอย่างการใช้ HRIA	68
2.2.1 การนำไปใช้และรูปแบบของ HRIA	68
2.2.1.1 ลักษณะการนำไปใช้	68

2.2.1.2	ช่วงเวลาที่น่าไปใช้	71
2.2.1.3	ตัวอย่างรูปแบบของ HRIA และคุณลักษณะ	72
2.2.2	แนวทาง การประเมินผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนในต่างประเทศ	76
2.2.2.1	สหราชอาณาจักร	76
2.2.2.2	ประเทศเยอรมนี	80
2.2.2.3	ประเทศเดนมาร์ก	84
2.2.2.4	ประเทศออสเตรเลีย	91
2.2.2.5	ประเทศอินโดนีเซีย	94
2.2.2.6	ประเทศแคนาดา	99
2.3	หลักเกณฑ์ขั้นตอนในการประเมินผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชน	101
2.3.1	ระยะที่ 1 การกลั่นกรองและกำหนดขอบเขต	107
2.3.2	ระยะที่ 2 การรวบรวมและพัฒนาข้อมูลพื้นฐาน	108
2.3.3	ระยะที่ 3 การวิเคราะห์ผลกระทบ	114
2.3.4	ระยะที่ 4 การจัดการและการบรรเทาผลกระทบ	117
2.3.5	ระยะที่ 5 การเผยแพร่ต่อสาธารณะ	119
2.4	ภาพรวมของระบบการประเมินผลกระทบในกฎหมายประเทศไทย	120
2.4.1	หลักการกฎหมายและขั้นตอนการดำเนินการ	121
2.4.2	บริบทการประเมินผลกระทบเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน	130
2.4.3	สภาพปัญหาของระบบประเมินผลกระทบในบริบทสังคมไทย	132
2.4.3.1	ภาพรวมของข้อจำกัดและช่องว่างของระบบ	132
2.4.3.2	ปัญหาผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชน: มุมมองจาก ข้อร้องเรียนต่อ กสม.	134
2.5	แนวทาง การออกแบบเครื่องมือ HRIA และการนำไปใช้	146
บทที่ 3	ระเบียบวิธีวิจัย	153
3.1	กลุ่มเป้าหมาย	153
3.2	เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล	153
3.3	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	154
บทที่ 4	ผลการวิจัย	157
4.1	อภิปรายผลจากการศึกษาเปรียบเทียบต่างประเทศ	159
4.2	อภิปรายผลจากการจากเก็บข้อมูลภาคสนาม	163
4.2.1	สรุปผลการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก	163
4.2.2	สรุปผลการรวบรวมข้อมูลจากการประชุมกลุ่ม	169

4.2.3 อภิปรายผลเชิงประเด็น	175
4.3. อภิปรายผลจากการถอดบทเรียนในพื้นที่ทดลองใช้ HRIA	179
4.3.1 กรีนพื้นที่โครงการแลนด์บริดจ์	179
4.3.2 กรณีศึกษาการเปลี่ยนผ่านพลังงานในพื้นที่แม่เมาะ จังหวัดลำปาง	181
บทที่ 5 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาเครื่องมือและระบบการประเมินผลกระทบสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย	201
5.1 ความสำคัญในการพัฒนาใช้ HRIA ในบริบทสังคมไทย	201
5.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับระบบการประเมินผลกระทบของไทย	206
5.3 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาใช้เครื่องมือ HRIA	208
บรรณานุกรม	213
ภาคผนวก	217
ภาคผนวก ก. คู่มือแนวทางการประเมินผลกระทบสิทธิมนุษยชน (HRIA Guidance)	218
ภาคผนวก ข. ข้อมูลการตรวจประเมินทางวิชาการของผู้ทรงคุณวุฒิ	268
ภาคผนวก ค. แบบสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย	270
ภาคผนวก ง. รายชื่อคณะผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารโครงการวิจัยและวิจัยวิชาการ	286

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ 1.5	แผนการดำเนินการวิจัย	20
ตารางที่ 2.1	การพัฒนาใช้เครื่องมือ HRIA และบริบทที่ใช้ในการประเมิน	26
ตารางที่ 2.2	คำอธิบายลักษณะของ HRIA โดยผู้เชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชน	30
ตารางที่ 2.3	ประเภทผู้มีส่วนได้เสียในการดำเนินการ HRIA	36
ตารางที่ 2.4	ผู้ทรงสิทธิมนุษยชนกับพันธกรณีและมาตรฐานสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้อง	39
ตารางที่ 2.5	การเปรียบเทียบหลักการ HRBA เป็นหลักเกณฑ์เชิงกระบวนการของ HRIA	56
ตารางที่ 2.6	การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง HRIA กับ EIA และ SIA	67
ตารางที่ 2.7	ปัจจัยสำคัญที่ใช้ HRIA แบบเอกเทศ	69
ตารางที่ 2.8	จุดแข็ง-จุดอ่อนในการบูรณาการ HRIA ในการประเมินโครงการ	69
ตารางที่ 2.9	การเปรียบเทียบคู่มือ HRIA ที่ใช้ศึกษาเป็นแนวปฏิบัติ	102
ตารางที่ 2.10	รายละเอียดและเครื่องมือที่ใช้ใน HRIA แต่ละขั้นตอน	103
ตารางที่ 2.11	การอธิบายลักษณะข้อมูลพื้นฐาน เกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดด้านสิทธิมนุษยชน	108
ตารางที่ 2.12	การอธิบายตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนและตัวอย่างแหล่งข้อมูล	110
ตารางที่ 2.13	การเปรียบเทียบปัจจัยที่ใช้กำหนดในการประเมินระหว่าง UNGP และ ESHIA	116
ตารางที่ 2.14	ข้อมูลประเด็นผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนในระดับโครงการกิจกรรมที่มีการร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	136
ตารางที่ 2.15	ข้อพิจารณาแนวทางการพัฒนาใช้ HRIA ในระยะทดลอง	151
ตารางที่ 3.1	กลุ่มเป้าหมายที่กำหนดในกิจกรรมภาคสนาม	154
ตารางที่ 4.1	สรุปเปรียบเทียบการดำเนินการ HRIA ในต่างประเทศ	162
ตารางที่ 4.2	ขอบเขตที่ใช้พิจารณาก่อนดำเนินการประเมิน	186
ตารางที่ 4.3	ตัวชี้วัดร่วมและเฉพาะสำหรับการประเมินระดับโครงการกิจกรรม	190

สารบัญภาพ/แผนภาพ/แผนภูมิ

		หน้า
ภาพที่ 2.1	ชุดคำถามสำหรับการประเมินผลกระทบต่อพันธกรณีของรัฐ	43
ภาพที่ 2.2	ลำดับขั้นตอนการบรรเทาผลกระทบ	118
ภาพที่ 4.1	แผนภาพกรอบการพัฒนาเครื่องมือ HRIA	158
ภาพที่ 4.2	ศักยภาพของ HRIA ในการเติมเต็มระบบประเมินผลกระทบ	178
แผนภาพที่ 2.1	ความสัมพันธ์ของ HRIA ในขั้นตอนการดำเนินงาน HRDD	49
แผนภาพที่ 2.2	ผลการวิเคราะห์จากประมวลผลหลักฐานในขั้นตอน HRIA	117
แผนภาพที่ 2.3	แบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างผู้เกี่ยวข้องตามกฎหมายในระบบ การประเมินผลกระทบของไทย	120
แผนภาพที่ 2.4	ลักษณะผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชน	146
แผนภาพที่ 3.1	แนวทางการพัฒนาเครื่องมือ HRIA	154
แผนภาพที่ 4.1	กรอบการพัฒนาเครื่องมือ HRIA	156
แผนภาพที่ 4.2	ศักยภาพของ HRIA ในการเติมเต็มระบบประเมินผลกระทบ	176